

واشکافی قطعنامه‌های شورای امنیت ناظر به کره شمالی؛ تحلیلی گفتمانی با نگاه فرکلاف

سید یوسف قرشی*^۱

تاریخ دریافت ۱۳۹۵/۴/۸

تاریخ پذیرش ۱۳۹۵/۶/۱۲

چکیده

یکی از موضوعات بسیار مهمی که در طول ۲۲ سال اخیر در دستورکار شورای امنیت سازمان ملل متحد قرار داشته، برنامه هسته‌ای جمهوری دموکراتیک خلق کره بوده است و همین امر سبب شده تا شورای امنیت تاکنون ۱۲ قطعنامه علیه این کشور تصویب نماید. در این مقاله با مفروض پنداشتن «پیوند میان استفاده از زبان و جاری شدن قدرت»، به تحلیل گفتمان قطعنامه‌های شورای امنیت ملل متحد در قبال کره شمالی مبتنی بر نگاه نورمن فرکلاف پرداخته‌ایم. یافته‌های مقاله نشان می‌دهد که شورای امنیت با توسل به واژه‌ها و دستور زبان، به فاصله‌گذاری با مخاطب پرداخته است. ایجاد این فاصله، نشان‌گر جایگاه قدرت مولد متن یعنی شورای امنیت در موضوع صلح و امنیت بین‌المللی است. به سخن دیگر قطعنامه‌های مزبور را می‌توان مبنایی برای اعمال اقتدار این شورا و همچنین وجود روابط نابرابر قدرت میان شورای امنیت ملل متحد و جامعه بین‌المللی دانست. سازمان مقاله بدین قرار است که ابتدا روش تحلیل گفتمان انتقادی مبتنی بر نگاه نورمن فرکلاف معرفی شده است. سپس قطعنامه‌های شورای امنیت ملل متحد ناظر به برنامه هسته‌ای جمهوری دموکراتیک خلق کره در سه گام اعم از توصیف، تفسیر و تبیین، مورد بررسی قرار گرفته است.

واژگان کلیدی: تحلیل گفتمان انتقادی، برنامه هسته‌ای، جمهوری دموکراتیک خلق کره، شورای امنیت ملل متحد، قطعنامه شورای امنیت

۱۰۷

سیاست جهانی

مقدمه

شورای امنیت ملل متحد را می‌توان قوی‌ترین نهاد بین‌المللی در یک نظام دولت-محور دانست. این نهاد با بهره‌مندی از قدرتمندترین و تأثیرگذارترین دولت‌های موجود در نظام بین‌الملل یعنی ایالات متحده آمریکا، بریتانیا، فرانسه، روسیه و چین، از بالاترین پتانسیل برای دستیابی به هدفش یعنی حفظ صلح و امنیت بین‌المللی برخوردار است. این نهاد با اتکا به منابع نظامی و مالی، نه به عنوان یک ابر دولت، بلکه نماینده قوی‌ترین ترکیب از دولت‌های مدرن را شکل داده است. پتانسیل بالای این نهاد، تنها ریشه در توانمندی بسیار در بسیج نیروی نظامی و اقتصادی یا عضویت کشورهای اصلی نظام بین‌الملل نیست. قدر مسلم، اعضای دائم شورای امنیت بدون همکاری با کشورهای کمترقوی، نمی‌توانند اراده خود را در سراسر جهان اعمال کنند. مثلاً تحریم‌های اقتصادی، محدودیت‌های تسلیحاتی، عملیات حفظ صلح، ملت‌سازی، پیگرد جنایت‌کاران جنگی، حل جنگ‌ها و بحران‌های داخلی و غیره همگی نیازمند پشتیبانی و همراهی گسترده از سوی کشورهای کوچکی است که در زمره بازیگران اصلی در امور بین‌المللی قرار نمی‌گیرند. در حقیقت شورای امنیت با اتکا به این مسئله است که می‌تواند اقتدار خود را بر جهان اعمال کند.

از سوی دیگر، منشور ملل متحد اقتدار سیاسی و قانونی زیادی را به شورای امنیت اعطا کرده و کشورهای عضو ملل متحد را نیز ملزم به پذیرش این اقتدار نموده است. در عمل، موفقیت شورای امنیت کمتر معطوف به قدرت نظامی و اقتصادی است و بیشتر به توانایی این نهاد برای در دستورکار قرار دادن یک موضوع و اتخاذ تصمیم یا اقدام مناسب وابسته است. چنین اقتداری، شورای امنیت را قادر می‌سازد تا به نمایندگی از جامعه بین‌المللی، اقدامی انجام دهد.

از جمله موضوعات مهم که در طول ۲۲ سال اخیر در دستورکار شورای امنیت ملل متحد قرار داشته، برنامه هسته‌ای جمهوری دموکراتیک خلق کره است.

شورای امنیت تاکنون ۱۲ قطع‌نامه علیه این کشور تصویب کرده است و از آن حیث که قطع‌نامه‌های این شورا در چارچوب منشور ملل متحد لازم‌الاجرا تلقی می‌شوند، می‌توان آن را مبنایی برای اعمال و جاری ساختن اقتدار این نهاد دانست. بر این اساس، صدور قطع‌نامه، نشانی از وجود روابط نابرابر قدرت میان شورای امنیت ملل متحد و جامعه بین‌المللی می‌باشد.

مقاله حاضر به منظور پاسخ‌گویی بدین پرسش تدوین یافته که چگونه روابط قدرت میان مولد متن و مخاطب در قطع‌نامه‌های شورای امنیت ملل متحد ناظر به برنامه هسته‌ای کره شمالی بازنمایی شده است. در این راستا با رویکردی زبان‌شناختی و با مفروض پنداشتن «پیوند میان استفاده از زبان و جاری شدن قدرت»، به مدد روش تحلیل گفتمان انتقادی، به تحلیل گفتمان قطع‌نامه‌های شورای امنیت ملل متحد در قبال کره شمالی می‌پردازیم. حدس اولیه حکایت از آن دارد که شورای امنیت با توسل به واژه‌ها و دستور زبان، به فاصله‌گذاری با مخاطب پرداخته باشد. ایجاد این فاصله، نشان‌گر جایگاه قدرت مولد متن یعنی شورای امنیت در موضوع صلح و امنیت بین‌المللی است.

این مقاله با هدف واشکافی قطع‌نامه‌های شورای امنیت علیه کره شمالی به رشته تحریر درآمده و برای دستیابی بدین هدف، ابتدا به طور مختصر، روش نورمن فرکلاف در تحلیل گفتمان انتقادی تشریح می‌شود و سپس به صورت تفصیلی، گفتمان حاکم بر قطع‌نامه‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱- تحلیل گفتمان انتقادی: رویکرد نورمن فرکلاف

روش نورمن فرکلاف در تحلیل گفتمان در رویکردهای تحلیل گفتمان انتقادی (CDA) قرار می‌گیرد که به زعم ماریان یورگنسن و لونیس فیلیپس، همگی پنج خصلت مشترک دارند (Jørgensen and Phillips, 2002, 61-64):

۱- خصلت ساختارها و فرایندهای اجتماعی و فرهنگی تا حدی زبانی-

گفتمانی است.

- ۲- گفتمان هم تأسیس‌کننده^۱ است و هم تأسیس‌شده^۲.
 ۳- استفاده از زبان باید در درون بافت اجتماعی‌اش تحلیل شود.
 ۴- کارکردهای گفتمان، ایدئولوژیک است.
 ۵- تحلیل گفتمان انتقادی مقید به پژوهش انتقادی با هدف رهایی‌بخشی^۳ است.

اما، رویکردهای تحلیل گفتمان انتقادی علی‌رغم این اشتراکات، دارای تفاوت‌هایی هم هستند که این تفاوت‌ها سبب می‌شود تا از قابلیت‌های یکسانی برای تحلیل متن برخوردار نباشند.

رویکرد نورمن فرکلاف در مقایسه با سایر رویکردها، از بیشترین عمق در تحلیل متن بهره‌مند است. چرا که مبنای تحلیل متن را خصلت‌های واژگانی و دستوری قرار داده است. او در گام اول به منظور «توصیف»^۴ متن به بررسی خصلت‌های واژه‌ها، دستور زبان، نقطه‌گذاری، گونه‌های کنش‌گفتار که از حیث بیانی مستقیم یا غیرمستقیمند، خصلت‌های مرتبط با ساختار تعاملات و در نهایت خصلت‌های غیرزبانی متن، می‌پردازد (Fairclough, 1996: 109).

در گام دوم، متن تولید شده در فرایند «تفسیر»^۵ قرار می‌گیرد و فرایند تولید متن بررسی می‌شود. فرکلاف بر این باور است که تفاسیر، منبعث از ترکیبی است از «آنچه در متن آمده» و «آنچه در ذهن مفسر وجود دارد» (Fairclough, 1996: 141). مرحله تفسیر دربر دارنده بررسی بافت‌های موقعیتی و بینامتنی است.

عنوان گام سوم، «تبیین»^۶ است. هدف، آن است که یک گفتمان به مثابه بخشی از یک فرایند اجتماعی و یک عمل یا کردار اجتماعی به تصویر کشیده شود. این

1 Constitutive
 2 Constituted
 3 Emancipation
 4 Description
 5 Interpretation
 6 Explanation

تصویر حکایت از آن دارد که چگونه گفتمان‌ها توسط ساختارهای اجتماعی معین می‌شوند و چه تأثیرات بازتولیدی (اعم از تغییر یا حفظ) می‌توانند بر این ساختارها بگذارند (Fairclough, 1996: 163).

در ادامه، مراحل سه‌گانه روش تحلیل گفتمان انتقادی با نگاه نورمن فرکلاف را به صورت تفصیلی‌تر در تحلیل گفتمان قطع‌نامه‌های شورای امنیت ملل متحد ناظر به برنامه هسته‌ای جمهوری دموکراتیک خلق کره تشریح می‌نماییم.

۲- تحلیل گفتمان قطع‌نامه‌های شورای امنیت

چنان‌که بیان شد، فرکلاف یک روش سه مرحله‌ای، اعم از توصیف، تفسیر و تبیین، را برای تحلیل گفتمان در پیش می‌گیرد که از متن آغاز شده و به کردار اجتماعی^۱ ختم می‌گردد.

۲-۱- مرحله اول: توصیف

تلاش نورمن فرکلاف بر آن است تا در مرحله «توصیف»، متنی که توسط «مولد» ارائه شده را از حیث واژگان، دستور زبان، انسجام و ساخت، مورد ارزیابی قرار دهد. از حیث واژگان و دستور زبان، باید به ارزش‌های تجربی، رابطه‌ای و بیانی موجود در متن توجه شود. انسجام متن نیز وابسته به کاربرد حروف ربط است. در نهایت، ساختار متن بررسی می‌شود.

۲-۱-۱. تحلیل واژه‌ها

ارزش‌های تجربی از نگاه فرکلاف، نشانه‌های مهمی از چشم‌انداز و افق دید مولد متن را در اختیار قرار می‌دهند. با اتکا به این ارزش‌ها، بازنمایی‌های خاصی از جهان ارائه می‌شوند (Fairclough, 1996: 112-113). در قطع‌نامه‌های ملل متحد نیز باید به جستجوی واژه‌هایی پرداخت که نمایاننده تصویر کلان از ایدئولوژی مولد متن یا شورای امنیت باشند.

با توجه به این که موضوع این قطعنامه‌ها، برنامه‌های هسته‌ای کره شمالی هستند، واژه‌هایی همچون «ساخت»، «اشاعه»، «تولید»، «بازآوری» و «غنی‌سازی» که همگی در نسبت با فعالیت «هسته‌ای» تعریف شده‌اند، توانایی ترسیم ایدئولوژی شورای امنیت را دارند. این واژه‌ای، بی‌تردید، اشتراک زیادی با واژه‌های مورد استفاده در «پیمان منع اشاعه» هسته‌ای دارند که بواسطه آن‌ها، نگاه چارچوب‌مند و ایدئولوژیک شورای امنیت به برنامه هسته‌ای کره شمالی فاش می‌گردد. به سخن دیگر، قطعنامه‌های شورای امنیت از حیث واژه‌ای، یادآور پیمان منع اشاعه می‌باشند. بر این اساس است که باید رژیم «منع اشاعه» هسته‌ای را کانون ایدئولوژیک مولد متن در اینجا نامید.

رژیم منع اشاعه، همچون سایر رژیم‌های بین‌المللی مجموعه‌ای از اصول، قواعد، هنجارها و رویه‌های تصمیم‌گیری است که به واسطه آن، منویات دارندگان سلاح‌های هسته‌ای در خصوص اشاعه هسته‌ای برآورده می‌شود. مطابق با بند ۹ پیمان منع اشاعه، کشورهایی که پیش از ۱ ژانویه ۱۹۶۷ مبادرت به ساخت یا انفجار سلاح هسته‌ای یا سایر ادوات انفجاری هسته‌ای نموده‌اند، کشورهای هسته‌ای محسوب می‌شوند که متشکل از بریتانیا، فرانسه، چین، روسیه و ایالات متحده آمریکا بودند. بدین ترتیب بدیهی به نظر می‌رسد قطعنامه‌های تحریمی شورای امنیت ملل متحد که متشکل از کشورهای هسته‌ای است، متکی بر واژه‌های مذکور باشد.

با توجه به موارد فوق، هدف از صدور این قطعنامه‌ها را باید از یک سو به رسمیت شناختن حق جمهوری دموکراتیک خلق کره در برخورداری از برنامه‌های غیرنظامی هسته‌ای، آزادی برای انجام کاوش و استفاده از فضا مبتنی بر حقوق بین‌الملل و از سوی دیگر ممانعت از دستیابی به جنبه‌های نظامی فناوری هسته‌ای دانست. در این راستا می‌توان به عباراتی همچون *استقرار موشک بالستیک؛ کلاهک‌های هسته‌ای، شیمیایی، و بیولوژیک؛ به مخاطره انداختن*

کشتی‌ها و هواپیماهای غیرنظامی؛ استقرار مضاعف موشک‌های بالستیک؛ استقرار ادوات پرتاب موشک در آب بدون اطلاع‌رسانی قبلی؛ خروج از ان. پی. تی؛ تلاش برای دستیابی به سلاح‌های هسته‌ای؛ به مخاطره انداختن صلح، ثبات و امنیت منطقه و فراتر از آن؛ انجام آزمایش سلاح هسته‌ای در ۹ اکتبر ۲۰۰۶؛ امتناع از بازگشت به گفتگوهای ۶ جانبه؛ ایجاد تنش‌های فزاینده در منطقه و فراتر از آن؛ آزمایش هسته‌ای در ۲۵ می ۲۰۰۹؛ نقض ان. پی. تی؛ اخلال در ثبات منطقه‌ای و بین‌المللی؛ تروریسم هسته‌ای؛ سلاح‌های کشتار جمعی، نقض قطع‌نامه‌های ۱۷۱۸، ۱۸۷۴ و ۲۰۸۷ شورای امنیت ملل متحد؛ سوء استفاده از مزایا و مصونیت‌های موجود در کنوانسیون وین در خصوص روابط دیپلماتیک و کنسولی؛ و انجام آزمایش هسته‌ای در ۱۲ فوریه ۲۰۱۳، اشاره نمود.

همچنین بسیاری از موارد مذکور، ذیل مقوله هم‌معنایی یا شمول معنایی در توصیف گفتمان قطع‌نامه‌های شورای امنیت واقع می‌شوند.

بعلاوه عباراتی چون اجرای توافق‌نامه پادمان؛ اجرای ملزومات ان. پی. تی؛ تقویت رژیم جهانی منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای؛ اتخاذ تدابیر شفاف؛ خلع سلاح هسته‌ای؛ جهان امن برای همه؛ اصل امنیت کامل برای همه؛ استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای؛ کاهش و محدودیت سلاح‌های تهاجمی استراتژیک؛ مناطق خالی از سلاح‌های هسته‌ای؛ امنیت فیزیکی مواد هسته‌ای، ذیل عنوان تضاد معنایی قرار می‌گیرند.

به طور کلی قطع‌نامه‌های شورای امنیت ملل متحد به مدد این گزاره‌ها، در صدد است تا به ایجاد یک جناح‌بندی در جامعه بین‌المللی دست بزند. این جناح‌بندی معرف ارزش‌های بزرگ‌تری است که رژیم منع اشاعه و شورای امنیت ملل متحد

مبتنی بر آن تکوین یافته‌اند. حفظ صلح و امنیت بین‌المللی که علاوه بر مقدمه، در ۲۶ ماده^۱ از منشور ملل متحد ذکر شده است، نماینده این ارزش‌هاست. اما در ارزش‌های رابطه‌ای، روابط اجتماعی میان مشارکین، یعنی مولد متن و مخاطب، مورد بررسی قرار می‌گیرد (Fairclough, 1996: 116). متن قطع‌نامه‌های شورای امنیت ملل متحد بهره‌مند از وجه رسمی و حقوقی است. در مجموع، ۱۸ واژه رسمی و نیمه‌رسمی^۲ در متن قطع‌نامه‌ها بکار رفته است. واژه‌های رسمی عبارتند از^۳: *bearing in mind*, *compliance*, *deplore*, *entity*, *in accordance with*, *terminate*, *seek*, *facilitate*, *pursuant*, *procurement*, *ratify*, *reiterate*, *resolve* و *Vessel* و واژه‌های نیمه‌رسمی^۴ هم شامل *note* و *evade*, *cease*, *prior to* می‌شود.

مبتنی بر قرائت فرکانس، کاربرد واژه‌های رسمی بیان‌گر تصریح در نوع رابطه میان مشارکین متن است. در این راستا مولد متن در صدد است تا بین خود و مخاطب، «فاصله» گذارد و به هدف مورد نظر یعنی تعریف جایگاه برتر برای خود و جایگاه پست‌تر برای مخاطب دست یابد (Fairclough, 1996: 71). حاصل شکل‌گیری این دو جایگاه برای مشارکین، تبعیت مخاطب از مولد متن و سیطره ایدئولوژیک آن است. در این‌جا، شورای امنیت به عنوان مولد متن در جایگاه برتر و مخاطب اعم از کره شمالی و کشورهای موجود در نظام بین‌الملل در

۱ موضوع صلح و امنیت بین‌الملل در مواد ۱، ۳، ۶، ۱۱، ۱۲، ۱۵، ۱۸، ۲۳، ۲۴، ۲۶، ۳۳، ۳۴، ۳۷، ۳۹، ۴۲، ۴۳، ۴۷، ۴۸، ۵۱، ۵۲، ۵۴، ۷۳، ۷۶، ۸۴، ۹۹ و ۱۰۶ مورد اشاره واقع شده است.

2 Slightly Formal

۳ معادل واژه‌های رسمی به قرار زیر است:

in accordance= according to; **resolve** = determine, name, decide; **deplore**= condemn, denounce; **terminate**= end, finish, wrap up; **seek**= look up, search (for or out); **pursuant**= according to; **ratify**= approve; **procurement**= procure= acquire, obtain; **vessel**= ship; **compliance**= obedience; **bearing in mind**= conscious of; **reiterated**= restate repeat

4 Slightly

۵ معادل واژه‌های نیمه‌رسمی به قرار زیر است:

prior to= before; **cease**= stop; **evade**= avoid; **note**= mention

جایگاه پست تر قرار گرفته‌اند. واژه‌های واجد ارزش‌های بیانی، دربردارنده ارزشیابی مولد متن از جهان هستند و بیان‌گر ایدئولوژی آن می‌باشند (Fairclough, 1996: 119). با اتکا به این امر می‌توان گفت که شورای امنیت ملل متحد با استناد به پیمان منع اشاعه هسته‌ای در متن قطع‌نامه‌های صادر شده علیه جمهوری دموکراتیک خلق کره، علاوه بر این که مبنای ایدئولوژیک خود را آشکار می‌نماید، ملاک ارزیابی خود از فعالیت‌های هسته‌ای کشورهای «ندار» را نیز تحمیل می‌کند. در این چارچوب، عدم بهره‌مندی از سلاح هسته‌ای دارای ارزش بیانی مثبت و تلاش برای بدست آوردن آن، موضوعی منفی و شایسته اتخاذ تدابیر مضاعف از سوی شورا تلقی می‌شود. در واقع، شورای امنیت با این اقدام، توافق پنج کشور هسته‌ای را در قالب یک توافق جهانی برای کنترل سلاح و اشاعه مطرح می‌نماید و رفتار جمهوری دموکراتیک خلق کره را مخالف این ارزش جهانی می‌داند. این ارزش جهانی هم ناظر به صلح و امنیت بین‌المللی است.

۲-۱-۲. تحلیل ویژگی‌های دستوری

در تحلیل ویژگی‌های دستوری نیز، ارزش‌های تجربی، رابطه‌ای و بیانی مورد توجه قرار می‌گیرند. از نگاه فرکلاف، ارزش‌های تجربی مولد متن، در کاربرد جملائی مبتنی بر کنش‌ها، رخدادها یا نسبت‌ها^۱ بروز می‌یابند (Fairclough, 1996: 122).

به طور کلی، جملات بکار رفته در قطع‌نامه‌های شورای امنیت ملل متحد از نوع کنشی هستند و از یک ساختار دستوری یکسان برخوردارند: *فاعل، گروه اسمی / بدل، + فعل + مفعول*

در متون قطع‌نامه‌ها، «شورای امنیت»^۱ فاعل جملات است و از گروه‌های اسمی معرف نقش بدل و موصوف، استفاده شده است. این گروه‌های اسمی، ناظر به توصیف وضعیت و حالات فاعل یا شورای امنیت هستند. به طور مثال در یکی از گروه‌های اسمی موجود در قطع‌نامه ۲۱۴۱ مصوب ۵ مارس ۲۰۱۴، به حتمی بودن تهدید علیه صلح و امنیت بین‌المللی در صورت اشاعه سلاح‌های هسته‌ای، شیمیایی، بیولوژیک و حامل‌های این سلاح‌ها، اشاره شده است.

افعال موجود در ساختار کلی قطع‌نامه، به دنبال آخرین گروه اسمی که در آن به اقدامات شورای امنیت در چارچوب بندهای ۴۰ یا ۴۱ منشور ملل متحد اشاره شده است، می‌آیند. مفعول‌های این جملات متعدد هستند و مواردی همچون جمهوری دموکراتیک خلق کره، کشورهای عضو ملل متحد، آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، کمیته‌های بین‌المللی مرتبط با برنامه هسته‌ای و نظائر آن را دربر می‌گیرند. به عنوان نمونه، متن آخرین قطع‌نامه (۲۲۰۷) در ۴ مارس ۲۰۱۵ به قرار زیر است:

Subject: The Security Council,

Noun Phrase 1: Recalling its previous relevant resolutions, including resolutions 825 (1993), ...

Noun Phrase 2: Welcoming the efforts made by the Secretariat to expand and ...

Noun Phrase 3: Emphasizing, in that regard, the importance of credible, fact-based, ...

...

Verb 1: Decides to extend until 5 April 2016 [Object:] the mandate of the Panel of Experts ...

Verb 2: Requests the Panel of Experts to provide to the Committee ...

...

در رابطه با فرایند اسم‌سازی، این موضوع لازم به ذکر است که در قطع‌نامه‌های شورا، حدود ۳۹ درصد از جملات در قالب گروه اسمی بیان شده‌اند که خصوصیت بارز آن‌ها حذف زمان، کنش‌گر و کنش‌پذیر است. با وجود این، در

1 The Security council

چارچوب کلی قطع‌نامه‌ها، چنان‌که بیان شد، کنش‌گر و کنش‌پذیر مشخص گردیده است. اما در خصوص بررسی ویژگی‌های دستوری که ناظر به ارزش‌های رابطه‌ای هستند نیز باید به وجهیت جملات توجه شود. به طور کلی در متن قطع‌نامه‌های شورای امنیت ملل متحد، دو وجه امری و پرسشی بکار نرفته‌اند. در عوض، تمامی جملات از وجه خبری بهره برده‌اند که نشان از جایگاه فاعل در خصوص دهنده اطلاعات و جایگاه مخاطب در کسوت دریافت‌کننده اطلاعات است.

در متون قطع‌نامه‌ها، دو فعل shall و should به چشم می‌خورند که واجد ارزش‌های رابطه‌ای می‌باشند. فعل shall در تولید متون رسمی حاوی بار حقوقی بکار می‌روند. در این متون، مولد در جایگاه قانون‌گذار و شخص ذی‌صلاح، خطوط راهنما و تخطی را مشخص می‌کند. شورای امنیت ۵۰ بار از فعل shall استفاده نموده است. مسلماً کاربرد این گونه از زبان توسط شورای امنیت با اتکا به جایگاه بالادستی این نهاد به عنوان تنها مرجع صلح و امنیت بین‌المللی صورت پذیرفته است و حاکی از نوع رابطه میان مولد متن و مخاطب دارد.

با توجه به جایگاه برتر شورای امنیت، جملات واجد فعل وجهی shall، ناظر به مولد متن و سه مخاطب بوده است: کره شمالی؛ کمیته ناظر بر اجرا و اعمال تحریم‌های وضع‌شده؛ و سایر کشورها.^۱ با توجه به اهمیت مخاطب در جملات وجهی موجد ارزش‌های رابطه‌ای، بر محتوای جملاتی تأکید می‌شود که ناظر به مخاطبان است.

به طور کلی ۲۶ درصد از این جملات به کره شمالی اختصاص دارد که بواسطه آن‌ها، این کشور ملزم به تعلیق تمام فعالیت‌های مرتبط با برنامه موشک بالستیک، ترک تمام سلاح‌های هسته‌ای و برنامه‌های موجود هسته‌ای، فراهم کردن تدابیر

۱ در متن قطع‌نامه‌ها برای «سایر کشورها» از واژگانی چون all member states یا other member states استفاده شده است.

شفاف برای آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، دست کشیدن از سلاح‌های کشتار جمعی و عدم استقرار بیشتر موشک بالستیک شده است. کمیته ناظر هم با ۴ درصد فراوانی، علاوه بر تلاش برای اجرای کامل قطعنامه‌های شورا، به دریافت و بررسی مستمر گزارش‌هایی که توسط کشورها ارسال می‌شود، فراخوانده شده است. مضاف بر دو مخاطب مذکور، بخش قابل توجهی از متون قطعنامه‌ها (۳۰ درصد) معطوف به سایر کشورهاست که موظف به جلوگیری از تجهیز و حمایت مستقیم و غیرمستقیم از کره شمالی، توقیف و از بین بردن اقلامی که در متون قطعنامه‌ها برای ارسال به کره شمالی ممنوع شده است، همکاری با شورا، اخراج اتباع کره شمالی که ساکن این کشورها هستند و به نقض تحریم‌ها یا قطعنامه‌های شورای امنیت می‌پردازند، عدم حمایت مالی دولتی از کره شمالی، بازرسی محموله‌های تجاری ارسالی از کره، شده‌اند.

این ارقام به وضوح نشان‌گر آن هستند که شورای امنیت در طی ۲۲ سال (۲۰۱۵-۱۹۹۳) بدین ارزیابی دست یافته است که کره شمالی قصد توقف برنامه تسلیحاتی هسته‌ای و موشکی خود را ندارد، لذا از طریق هشدار به سایر کشورها، اقدام به قطع کردن تمامی ارتباطات کره شمالی با جهان پیرامون و منزوی ساختن آن نموده است. منزوی کردن کره شمالی از دو حیث برای شورای امنیت حائز اهمیت است: اول- هزینه منزوی کردن بسیار کمتر از هزینه به راه انداختن جنگ و تجهیز نیروهاست. دوم- اصرار بر منزوی کردن در چارچوب بند ۴۱ منشور ملل متحد، توسل به بند ۴۲ منشور را تسهیل می‌کند. بر اساس بند اخیر، انجام اقدامات نظامی توسط نیروهای هوایی، دریایی یا زمینی اعضای ملل متحد به منظور حفظ صلح و امنیت بین‌الملل، مشروع تلقی می‌گردد.

فعل should نیز در کنار فعل shall در متون قطعنامه‌ها بکار رفته و مجموعاً ۸ مورد را به خود اختصاص داده است. این جملات از حیث محتوایی دربرگیرنده التزام کره شمالی و سایر کشورها به آن. پی. تی و مقررات موجود در

قطع‌نامه‌هاست. جهت ارزیابی ویژگی‌های دستوری متن ناظر به ارزش‌های بیانی هم باید بر افعال وجهی تمرکز شود. به طور کلی ۴۰/۲ درصد از افعال وجهی مورد استفاده در قطع‌نامه‌های دوازده‌گانه شورای امنیت علیه کره شمالی، حاوی ارزش‌های بیانی هستند. این افعال در تناظر با افعال وجهی مبین ارزش رابطه‌ای، به لحاظ میزان کاربرد به ترتیب (۲۸/۲٪) may، (۲۵/۶٪) could، (۱۸٪) can, cannot، (۱۰/۲ درصد) might، (۱۰/۲٪) will و (۷/۸٪) would می‌باشند. به لحاظ موضوعی، بیشترین فراوانی معطوف به منابعی است که می‌توانند به برنامه هسته‌ای، موشکی یا سلاح‌های کشتار جمعی کره کمک کنند. این امر نشان از نگرانی اصلی شورای امنیت در ارتباط با برنامه‌های نظامی کره شمالی دارد. در رتبه‌های بعد مسائلی همچون ارتقاء تحقق و اجرای تدابیر مقرر در قطع‌نامه ۱۷۱۸، توقیف و معدوم‌سازی اقلام موجود در قطع‌نامه ۱۷۱۸ و احتمال تخلف کره شمالی از تدابیر مقرر در قطع‌نامه ۱۷۱۸ مورد توجه قرار گرفته است. در مجموع باید خاطر نشان ساخت که تمرکز بر موضوعات مذکور، ناظر به چارچوب ارزشی و نظام ایدئولوژیک شورای امنیت ملل متحد، یعنی رژیم منع اشاعه، است.

۲-۱-۳- میزان انسجام متن

فرکلاف هر عنصری از متن که بدان خصلت منسجم^۱ می‌بخشد را در این بخش مورد بررسی قرار می‌دهد. او عامل انسجام را حروف ربط^۲ می‌داند (Fairclough, 1996: 130-131).

در متن قطع‌نامه‌های شورای امنیت ملل متحد، جملات با اتکا به حروف ربط تبعی^۳ یکدیگر متصل شده‌اند. در میان حروف ربط تبعی، حرف if دارای بیشترین فراوانی است.^۱

1 Cohesive Feature

2 Connectors

3 Subordinating Conjunctions

شورای امنیت با اتکا به حرف ربط تبعی if، عمده تمرکز خود را بر هشدار به کشورهای عضو ملل متحد قرار داده که محموله‌های ارسالی به کره شمالی حاوی اقلام ممنوعه را بازرسی، توقیف و منهدم کنند. علاوه بر این، از کشورهای عضو خواسته است تا افراد و اتباع کره‌ای حاضر در کشورشان که در گریز از تحریم‌های وضع شده مؤثرند، را اخراج کند. لازم به توضیح است که استفاده از حرف ربط تبعی در این جملات نشان از اولویت احراز موضوع «نقض تحریم‌ها» توسط اعضا و سپس انجام اقدام مقتضی دارد.

۲-۱-۴. ساختارهای متنی

در بررسی ساختار متن قطعنامه‌های شورای امنیت ملل متحد، یک الگو و ساختار ۳ بخشی به چشم می‌خورد. در بخش اول به توصیف اقدامات و فعالیت‌های کره شمالی و نیز نگرانی‌ها در قبال این اقدامات پرداخته شده است. این بخش در حکم مقدمه و درآمدی بر تصمیم‌های اتخاذ شده، تلقی می‌گردد. در بخش دوم از این ساختار، با استناد به اسناد پشتیبان همچون اساسنامه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، منشور ملل متحد، قطعنامه‌های آژانس و شورای امنیت، کره شمالی و سایر کشورها، موظف به انجام تکالیفی شده‌اند که حاصل آن تأمین حفظ صلح و امنیت نظام بین‌الملل می‌باشد. در بخش انتهایی قطعنامه‌ها، اسامی افراد و موجودیت‌های درگیر در برنامه هسته‌ای کره شمالی ذکر شده و از کشورها خواسته شده که هیچ‌گونه ارتباطی با این افراد و موجودیت‌ها برقرار نکنند.

۲-۲. مرحله دوم: تفسیر

چنان‌که پیش‌تر گفته شد، در مرحله تفسیر، به بررسی دو گونه بافت موقعیتی و بافت بینامتنی پرداخته می‌شود.

۲-۲-۱. بافت موقعیتی

فرکلاف نظم اجتماعی را منبعث از مقتضیات موقعیتی^۱ می‌داند. از دید او، تعیین‌کنندگی زمینه موقعیتی، وابسته به موقعیت است و موقعیت، نوع گفت‌وگو را مشخص می‌کند. بررسی موقعیت نیز ریشه در «چیستی ماجرا»، «طرف‌های درگیر در ماجرا»، «روابط میان افراد درگیر در ماجرا» و در نهایت «نقش زبان» دارد. در یک از موضوعات مذکور، به ترتیب، رابطه متناظری با محتوا، فاعلان، روابط و پیوستگی‌ها دارند (Fairclough, 1996: 146-149).

«چیستی ماجرا» در پرتو شناخت «فعالیت»، «عنوان» و «هدف» میسر است. فعالیت انجام شده در این جا، «صدور و انتشار قطع‌نامه» است. بدیهی است که دانستن این نوع فعالیت، مواردی همچون وجود الزامات، بایدها و نبایدهای حقوقی ناظر به متن قطع‌نامه‌ها و همچنین وجود یک ساختار، دبیرخانه و افرادی که در صدور قطع‌نامه نقش دارند، را قابل پیش‌بینی می‌کند. عنوان فعالیت انجام شده، «ملزم کردن جمهوری دموکراتیک خلق کره به خلع سلاح هسته‌ای» است. در نهایت، هدف از فعالیت، «حفظ صلح و امنیت بین‌المللی» می‌باشد.

به منظور تشخیص «طرف‌های درگیر در ماجرا»، به چیستی ماجرا و بویژه نوع فعالیت، توجه می‌شود. در یک سوی فعالیت «صدور و انتشار قطع‌نامه»، شورای امنیت ملل متحد قرار دارد که از اعضای دائم و غیردائم تشکیل شده است. اعضای دائم شورا متشکل از بریتانیا، چین، فرانسه، فدراسیون روسیه و ایالات متحده آمریکا هستند و از آن روی که صدور قطع‌نامه‌های مورد بحث در یک بازه زمانی ۲۲ ساله صورت پذیرفته است، کشورهای مختلفی به عنوان عضو غیردائم درگیر ماجرا بوده‌اند. در سوی دیگر، کشورهای موجود در جامعه بین‌المللی حضور دارند که مخاطبان این قطع‌نامه‌ها را تشکیل می‌دهند.

1 Situational Setting

در خصوص «روابط میان افراد درگیر در ماجرا» باید گفت که شورای امنیت ملل متحد با اتکا به قدرت نظامی و اقتصادی اعضای خود در جامعه بین‌المللی، به لحاظ نهادی و اجتماعی از قابلیت فاصله‌گذاری با مخاطبان خود بهره‌مند است. به سخن دیگر، شورای امنیت در جایگاهی قرار دارد که می‌تواند ایدئولوژی خود را بر مخاطب تحمیل نماید. ترسیم چنین جایگاهی برای این شورا، پذیرش ادعای مولد متن توسط مخاطب را امکان‌پذیر می‌کند.

در قطعنامه‌های شورای امنیت در قبال کره شمالی، مهم‌ترین «نقش زبان»، ترغیب این کشور به پذیرش خواست شورا، یعنی خلع سلاح هسته‌ای است. از این طریق، ایدئولوژی مولد متن که بر رژیم منع اشاعه استوار شده است، سیطره می‌یابد. علاوه بر نقش فوق، زبان به منظور اطلاع‌رسانی هم بکار رفته است. پاراگراف‌های ابتدایی قطعنامه‌ها که به طور عمده، به فعالیت‌ها و رفتارهای هسته‌ای کره شمالی اشاره دارند، ایفاگر چنین نقشی برای زبان هستند.

۲-۲-۲. بافت بینامتنی و پیش‌فرض‌ها

با توجه به این‌که در بررسی بینامتنیت به زمینه‌های مشترک و پیش‌فرض‌های مشارکین توجه می‌گردد و به سخن دیگر، متن از دریچه تاریخی نگریسته می‌شود (Fairclough, 1996: 152)، در قطعنامه‌های شورای امنیت در قبال کره شمالی نیز باید در جستجوی سرخ‌هایی بود که متن حاضر را به سایر متونی متصل می‌کند که به لحاظ محتوایی آن‌را پشتیبانی می‌نمایند. قطعنامه‌های شورا به سبب برخورداری از وجوه حقوقی، به صراحت به زمینه‌های مشترک و پیش‌فرض‌ها اشاره کرده‌اند که مبتنی بر آن‌ها، متن قطعنامه‌ها تنظیم شده است. «بیانیه‌های رئیس شورای امنیت»، «گزارش‌های مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی»، «قطعنامه‌های شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی»، «موافقت‌نامه‌های پادمان میان آژانس و کره شمالی»، «بیانیه‌های مشترک کشورها»، «نامه‌های وزیر امور خارجه کره شمالی به مدیرکل آژانس» و سایر اسناد

بین‌المللی را می‌توان به عنوان پیش‌فرض، در تمامی این قطع‌نامه‌ها بدان توجه کرد.

۱- قطع‌نامه ۸۲۵

در قطع‌نامه ۸۲۵، نامه وزیر امور خارجه جمهوری دموکراتیک خلق کره به رئیس شورای امنیت، گزارش مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، بیانیه رئیس شورای امنیت، قطع‌نامه شورای حکام آژانس، بیانیه مشترک فدراسیون روسیه، انگلستان و ایالات متحده و در نهایت نامه وزیر امور خارجه کره شمالی به مدیرکل آژانس، را می‌توان به عنوان بافت بینامتنی مورد بررسی قرار داد.

موضوع نامه وزیر امور خارجه کره شمالی که در تاریخ ۱۲ مارس ۱۹۹۳ ارسال شده است، اطلاع‌رسانی به شورای امنیت مبنی بر خروج از پیمان منع گسترش هسته‌ای می‌باشد (S/25405). کمتر از یک ماه بعد، قطع‌نامه شورای حکام آژانس در ۱ آوریل مبنی بر عدم تبعیت کره شمالی از موافقت‌نامه پادمان منتشر می‌شود. این ارزیابی زمانی حاصل می‌شود که در اواخر فوریه، کره شمالی درخواست آژانس جهت بازرسی ویژه^۱ از سایت‌های غنی‌سازی کشورش را رد می‌کند. همزمان با صدور این قطع‌نامه، نشست مشترک فدراسیون روسیه، انگلستان و ایالات متحده به بیانیه‌ای ختم می‌شود که مهم‌ترین بخش آن به پیامدهای ابهام‌آمیز خروج کره شمالی از آن. پی. تی اختصاص دارد (S/25515). متعاقب این وقایع، بیانیه رئیس شورای امنیت در ۸ آوریل منتشر می‌گردد که بر اساس آن، تمام تلاش‌های انجام شده با هدف حل این «وضعیت» مورد استقبال قرار می‌گیرد و آژانس به استمرار مشورت‌هایش با کره در خصوص راه حل مناسب جهت مسئله راستی‌آزمایی هسته‌ای در این کشور ترغیب می‌شود (S/25562). در ۲۲

۱۲۳

سیاست جهانی

آوریل هم از سوی کره شمالی نامه‌ای مبنی بر تمایل این کشور به یافتن یک راه حل مبتنی بر مذاکره در خصوص مسئله موجود، ارسال می‌شود.

۲- قطعنامه ۱۶۹۵

قطعنامه ۱۶۹۵ در پرتو دو قطعنامه ۸۲۵ و ۱۵۴۰ شورای امنیت ملل متحد و نیز بیانیه مشترک چین، کره شمالی، ژاپن، کره جنوبی، فدراسیون روسیه و ایالات متحده آمریکا نگاشته شده است. در قطعنامه ۱۵۴۰ شورا که در ۲۸ آوریل ۲۰۰۴ منتشر شده است، بر کنترل تسلیحات و خلع سلاح‌های کشتار جمعی اعم از سلاح هسته‌ای، شیمیایی و بیولوژیک تأکید شده است. در بیانیه مشترک شش کشور مصوب ۱۹ سپتامبر ۲۰۰۵، ضمن پذیرش حق کره شمالی به استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای، به غیرهسته‌ای کردن شبه‌جزیره کره، تعهد کره شمالی در خصوص ترک سلاح‌های هسته‌ای و برنامه‌های هسته‌ای موجود و بازگشت به آن. پی. تی و موافقت‌نامه‌های پادمان آژانس اشاره شده است.

۳- قطعنامه ۱۷۱۸

علاوه بر قطعنامه‌های قبلی، تنها منبع الهام‌بخش این قطعنامه، بیانیه رئیس شورا در ۶ اکتبر ۲۰۰۶ بوده است. در این بیانیه یک صفحه‌ای، رئیس شورا نسبت به نامه وزارت امور خارجه کره شمالی در ۳ اکتبر ۲۰۰۶ مبنی بر انجام آزمایش هسته‌ای در آینده، «نگرانی عمیق» خود را ابراز داشته و خاطرنشان ساخته که این عمل، در نزد جامعه بین‌المللی محکوم است. علاوه بر آن حمایت شورا از گفتگوهای شش‌جانبه اعلام شده است (S/PRST/2006/41).

در متن قطعنامه ۱۷۱۸، در خصوص آزمایش هسته‌ای، عبارات نامه رئیس شورا عیناً آمده اما بجای عبارت «deep concern»، عبارت «greatest concern» ذکر شده است. بر این اساس در قطعنامه مذکور، شورا ذیل بند ۴۱ منشور ملل متحد، خواسته‌ها و تصمیمات خود در قبال کره شمالی را مطرح ساخته است.

۴- قطع نامه ۱۸۷۴

همچون قطع نامه ۱۷۱۸، در این قطع نامه هم، بیانیه رئیس شورای امنیت به تاریخ ۱۳ آوریل ۲۰۰۹، نقش مؤثری در متن ایفا نموده است. مبتنی بر این بیانیه، پرتاب موشک دوربرد توسط کره شمالی در ۵ آوریل ۲۰۰۹ محکوم و شورای امنیت خواستار عدم پرتاب مجدد موشک شده است (S/PRST/2009/7).

با توجه به این بیانیه، قطع نامه ۱۸۷۴ از کشور کره شمالی خواسته است تا به پیروی کامل از قطع نامه های ملل متحد پایبند باشد. علاوه بر این، کشورهای عضو ملل متحد نیز ملزم به انجام اقدامات مشخص موجود در این قطع نامه شده اند. لازم به ذکر است که بخش عمده ای از قطع نامه مزبور معطوف به وظایف و الزامات کشورهای عضو در خصوص تعاملاتشان با کره شمالی است.

۵- قطع نامه ۱۸۸۷

این قطع نامه در ۲۴ سپتامبر ۲۰۰۹ تصویب شد. اسناد نهایی کنفرانس بازنگری در ان. پی. تی در سال های ۱۹۹۵ و ۲۰۰۰، بیانیه رئیس شورای امنیت در ۱۹ نوامبر ۲۰۰۸ (S/PRST/2008/43)، خطوط راهنمای مطرح شده در «کمیسیون خلع سلاح ملل متحد» در ۱۹۹۹، قطع نامه های صادر شده در قبال برنامه هسته ای ایران اعم از ۱۶۹۶، ۱۷۷۳، ۱۸۰۳ و ۱۸۳۵، کنوانسیون حفاظت فیزیکی از مواد هسته ای و متمم سال ۲۰۰۵ آن، کنوانسیون منع فعالیت های مربوط به تروریسم هسته ای، طرح جهانی مقابله با تروریسم هسته ای، پیمان منع جامع آزمایش های هسته ای و قطع نامه ۱۵۴۰ را می توان مبنایی برای تدوین این قطع نامه تلقی کرد.

بیانیه رئیس شورا و قطع نامه ۱۵۴۰ سهم بیشتری در قطع نامه ۱۸۸۷ دارند. در دو بند از قطع نامه اخیر، به اتخاذ تدابیری از سوی کشورهای عضو برای جلوگیری از دسترسی، کمک و حمایت مالی از توسعه سلاح های کشتار جمعی و مواد مرتبط اشاره شده که ریشه در قطع نامه ۱۵۴۰ دارد.

۶- قطعنامه ۱۹۲۸

علاوه بر قطعنامه‌ها و بیانیه‌های قبلی شورای امنیت و رئیس آن، منبع جدیدی در تدوین این قطعنامه وارد شده است. در این زمان هیأتی از کارشناسان منتخب دبیرکل وقت ملل متحد شکل گرفت که به ارائه گزارش‌های مفصل در خصوص میزان پایبندی کره شمالی و سایر اعضای ملل متحده به قطعنامه‌های مصوب شورای امنیت می‌پرداخت. قطعنامه ۱۹۲۸ نیز مبتنی بر بخش‌هایی از گزارش دوره‌ای این کمیته در ۱۱ نوامبر ۲۰۰۹ و گزارش نهایی به تاریخ ۱۲ می ۲۰۱۰ نگاشته شده است. این گزارش دربردارنده موضوعاتی چون توسعه سلاح‌های هسته‌ای، شیمیایی و بیولوژیک و همچنین ابزارهای حمل این سلاح‌ها می‌باشد.

۷- قطعنامه ۱۹۸۵

قطعنامه ۱۹۸۵ مصوب ۱۰ ژوئن ۲۰۱۱ است. در نگارش این قطعنامه گزارش دوره‌ای کمیته کارشناسان منتخب دبیرکل در ۱۲ نوامبر ۲۰۱۰ و گزارش نهایی این کمیته در ۱۲ می ۲۰۱۱ و نیز گزارش گروه غیررسمی کاری درباره مسائل تحریم‌ها، مؤثر بوده‌اند. گزارش ۱۵ صفحه‌ای گروه غیررسمی کاری درباره مسائل تحریم‌ها دربردارنده طراحی، اجرا و ارزیابی تحریم‌ها، شیوه‌های کاری کمیته مرتبط با تحریم، استانداردهای روش‌شناختی برای گزارش‌های مرتبط با سازوکارهای نظارت بر تحریم‌ها و صورت استاندارد گزارش تحریم، می‌باشد. این موارد به طور کامل در قطعنامه بعدی شورا یعنی ۲۰۵۰ منعکس شده است.

۸- قطعنامه ۲۰۵۰

بر اساس بیانیه رئیس شورای امنیت که در ۱۶ آوریل ۲۰۱۲ منتشر شده، اقدام کره شمالی در پرتاب موشک دوربرد در ۱۳ آوریل ۲۰۱۲ محکوم شده و شورا، نقض جدی قطعنامه‌های ۱۷۱۸ و ۱۸۷۴ را اعلام نموده است (S/PRST/2012/13).

۹- قطعنامه ۲۰۸۷

قطع نامه ۲۰۸۷ یکی از دو قطع نامه‌ای است که در سال ۲۰۱۳ علیه کره شمالی تصویب شد. در این قطع نامه به قطع نامه‌های قبلی شورا استناد شده و ضمن به رسمیت شناختن آزادی کشورها برای اکتشاف و استفاده از فضای بیرونی جو در چارچوب حقوق بین‌الملل، با اتکا به متن بیانیه رئیس شورا در ۱۶ آوریل، اقدام کره شمالی در پرتاب موشک محکوم شده است.

۱۰- قطع نامه ۲۰۹۴

موافقت نامه پادمان آژانس با کره شمالی مورخ ۳۰ ژانویه ۱۹۹۲ منبع الهام بخش این قطع نامه است. این موافقت نامه که در ۳۵ صفحه و ۹۸ بند تدوین شده است، تکالیف و حقوق کره شمالی که ناظر به فعالیت‌های هسته‌ای می‌باشد را مشخص نموده است (IAEA INFCIRC/403).

۱۱- قطع نامه ۲۱۴۱

گزارش نهایی هیأت کارشناسان منتخب دبیرکل ملل متحد در ۳ مارس ۲۰۱۴ به عنوان یک منبع در بافت بینامتنی قابل بیان است. در این گزارش ۱۲۷ صفحه‌ای که از ۱۱ بخش تشکیل شده است، مواردی همچون گزارش‌های اعضای ملل متحد در قبال افزایش تحریم‌ها، اقدامات ناقض قطع نامه‌ها که توسط کره شمالی انجام شده، تدابیر مرتبط با صادرات و واردات، ممنوعیت‌های مسافرتی و توقیف اموال، تدابیر مالی، تأثیرات تحریم‌ها و پیشنهادات را دربر دارد (S/2014/147).

۱۲- قطع نامه ۲۲۰۷

قطع نامه ۲۲۰۷، آخرین قطع نامه شورای امنیت علیه کره شمالی می‌باشد که در ۴ مارس ۲۰۱۵ به تصویب رسید. در این قطع نامه گزارش دوره‌ای هیأت کارشناسان منتخب دبیرکل ملل متحد در خصوص اجرای پاراگراف ۲۴ قطع نامه ۱۸۷۴ و گزارش نهایی این کمیته در ۲۳ فوریه ۲۰۱۵ می‌باشد. این گزارش در مقایسه با گزارش قبلی مفصل‌تر (۳۱۳ صفحه) است (S/2015/131).

۲-۳. مرحله سوم: تبیین

بر اساس روش نورمن فرکلاف، در مرحله تبیین از یک سو میزان تأثیرپذیری گفتمان از ساختارهای اجتماعی و از سوی دیگر، میزان الهام‌بخشی ساختارهای اجتماعی از گفتمان را می‌سنجیم. این امر در پرتو دو پرسش که ناظر به سازمان نهادی و اجتماعی می‌باشد، انجام می‌شود (Fairclough, 1996: 166). در تناسب با موضوع مورد بحث، یعنی گفتمان قطع‌نامه‌های شورای امنیت ملل متحد، پرسش اول به صورت زیر، طرح می‌شود:

۲-۳-۱- گفتمان قطع‌نامه‌های شورای امنیت ملل متحد به کدام فرایندهای نهادین تعلق دارد و از حیث ایدئولوژیک چگونه تعین می‌پذیرد و متقابلاً چگونه تعین‌کننده است؟

در پاسخ به این پرسش، باید خاطر نشان کرد که اساساً قطع‌نامه‌های شورای امنیت از حیث نهادین، محصول فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری در یک سازمان بین‌المللی هستند. بر این مبنا انتظار می‌رود این قطع‌نامه‌ها از یک سو، بازگوکننده منافع کشورهای عضو و از سوی دیگر، معرف اهداف یک سازمان مستقل باشند. در خصوص تعین‌پذیری قطع‌نامه‌های شورای امنیت علیه جمهوری دموکراتیک خلق کره، از لحاظ نهادین باید به تنازعات و مبارزات ایدئولوژیک اعضای این شورا از حیث بلاغی در دوره صدور قطع‌نامه‌ها توجه شود.

در این دوره، به طور عمده دو جناح اصلی شکل گرفته بود که علی‌رغم وجود برخی اختلافات، در صدور قطع‌نامه شورای امنیت علیه کره شمالی و اتکا به ابزارهای مسالمت‌آمیز و غیرجبری، اتفاق نظر داشتند. جناح اول به ایالات متحده آمریکا اختصاص داشت و جناح دوم متعلق به دو کشور روسیه و چین بود. در این بخش از مقاله به ملاحظات هر یک از این جناح‌ها به طور تفصیلی می‌پردازیم.

ایالات متحده آمریکا

به منظور بررسی تعیین‌کنندگی ایدئولوژی ایالات متحده آمریکا در شکل‌دهی به قطع‌نامه‌های شورای امنیت، باید به سخنان سه رئیس‌جمهور ایالات متحده اعم از ویلیام کلینتون، جرج دابلیو بوش پسر و باراک اوباما در بازه زمانی صدور قطع‌نامه‌ها یعنی سال‌های ۱۹۹۳ تا ۲۰۱۵ پرداخت. مواضع و رویکردهای افراد مزبور دارای افتراقاتی است تا حدی که جرج دابلیو بوش، صراحتاً سخن از تغییر سیاست در قبال کره نسبت به دولت قبلی می‌راند (Bush, 2008). از این رو ضروری است مواضع هر یک از رؤسای جمهور پیش‌گفته را به تفکیک مورد بررسی قرار دهیم.

- ویلیام جی. کلینتون

ایالات متحده آمریکا در دوران ویلیام جی. کلینتون دارای دو منفعت حیاتی در شبه‌جزیره کره بود که این منافع در سخنان رئیس‌جمهور هم منعکس شد: تضمین امنیت کره جنوبی و سایر متحدین در منطقه از جمله ژاپن؛ حفظ ثبات در منطقه آسیا-اقیانوسیه

ایالات متحده، کره جنوبی را به عنوان متحد، شریک تجاری و دولت دموکرات توصیف می‌کند و به کشور اخیر اطمینان می‌دهد که با حضور ۳۷ هزار نیرو در این کشور، در تعهداتش تزلزل‌ناپذیر است (Clinton, 1994b, e).

از سوی دیگر، جلوگیری از اشاعه سلاح‌های هسته‌ای و موشک‌های بالستیک در جهان، دو امری تلقی می‌شود که به حفظ ثبات در منطقه آسیا-اقیانوسیه کمک می‌کند. حفظ ثبات این منطقه به موضوع غیرهسته‌ای کردن شبه‌جزیره کره گره می‌خورد (Clinton, 1994b, c) که در سخنان سایر رؤسای جمهور هم تکرار می‌شود.

ویلیام جی. کلینتون از جمهوری دموکراتیک خلق کره می‌خواهد که با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی همکاری کند و نقض موافقت‌نامه‌های پادمان را افزایش ندهد (Clinton, 1994b).

به طور کلی در این دوره، ایالات متحده در قبال برنامه هسته‌ای کره شمالی سعی بر ایجاد اجماع جهانی و وحدت رویه داشت. کلینتون اظهار می‌دارد که سخت تلاش کردیم تا متحدانمان را نزدیک و نزدیک‌تر کنیم. وقتی می‌گوییم متحدانمان فقط منظورم کره جنوبی و ژاپن نیست بلکه روسیه و چین هم هستند. همه ما دارای منافع و خواسته‌های مشابه هستیم (Clinton, 1994c). یکی از مصادیق وحدت رویه در قبال کره شمالی، اتکا به تحریم‌های فازی به عنوان یک بازدارنده بود (Clinton, 1994a). رئیس‌جمهور کلینتون اشاره می‌کند که ما در حال مشاوره با متحدانمان برای وضع تحریم بر کره شمالی هستیم (Clinton, 1994a). او حتی استفاده از ظرفیت رئیس‌جمهور اسبق ایالات متحده یعنی جیمی کارتر، برای گفتگو با پیونگ‌یانگ را یادآوری می‌کند.

دیپلماسی ایالات متحده علاوه بر اجماع‌بخشی به قدرت‌های بزرگ در نظام بین‌المللی، معطوف به سطح منطقه‌ای هم هست. این کشور، صلح پایدار در شبه‌جزیره کره را منوط به از سرگیری گفتگو میان کره شمالی و جنوبی می‌داند و آن را مطابق با منافع دو کشور تلقی می‌کند (Clinton, 1994d, 1995).

- جرج دابلیو بوش پسر

تلقی جرج دابلیو بوش از کره شمالی و به طور خاص، برنامه هسته‌ای این کشور، پیش و پس از واقعه ۱۱ سپتامبر متفاوت است. وی در طی یک بیانیه در ۶ ژوئن ۲۰۰۱، سیاست خود در قبال کره شمالی را سه وجهی می‌داند (Bush, 2001): تدوین یک چارچوب توافقی در خصوص فعالیت‌های هسته‌ای کره شمالی؛ حمایت از سازش دو کره و ثبات در منطقه؛ کمک به مردم کره از طریق حذف تحریم‌ها.

اما پس از وقوع حادثه ۱۱ سپتامبر، جرج دابلیو بوش در نطق سال نو میلادی، کره شمالی را محور شرارت نامید و آن را رژیم مسلح به موشک و سلاح‌های کشتار جمعی تلقی کرد که مردمش از گرسنگی رنج می‌برند (Bush, 2002a) و متعاقب آن، سیاست کشور در قبال کره شمالی را تغییر داد و گفت: ما دیگر نمی‌توانیم رویکرد سابق خود مبنی بر ارتقاء [استاندارد] زندگی در کره را دنبال کنیم. البته رئیس جمهور آمریکا در این خصوص تصریح می‌کند که هیچ قصدی مبنی بر حمله به کره شمالی ندارد و خواست خود برای دستیابی به یک راه حل مسالمت‌آمیز برای این وضعیت را اعلام می‌دارد (Bush, 2002 b).

تغییر در لحن و سیاست ایالات متحده در قبال کره شمالی، معلول آزمایش‌های متعدد هسته‌ای کشور اخیر هم بود. یک روز پس از آزمایش هسته‌ای کره شمالی در ۸ اکتبر ۲۰۰۶، جرج دابلیو بوش اظهار داشت که چنین ادعایی از سوی کره شمالی مبنی بر انجام آزمایش هسته‌ای، خود، یک تهدید علیه صلح و امنیت بین‌المللی را شکل می‌دهد و خواستار پاسخ فوری شورای امنیت شد (Bush, 2006a).

صدور قطع‌نامه ۱۷۱۸، یک هفته پس از آزمایش مزبور، پاسخی برای این اقدام کره شمالی بود و در پاراگراف سوم این قطع‌نامه، نگرانی ایالات متحده منعکس شده است (S/RES/1718).
رئیس جمهور بوش، قطع‌نامه ۱۷۱۸ را واجد یک پیام روشن به رهبر کره شمالی، مبنی بر این می‌داند که جهان در مخالفت با برنامه‌های تسلیحاتی کره متفق‌القول است. این اتفاق نظر شامل مواردی از جمله برچیدن تجهیزات هسته‌ای، توقف شکافت پلوتونیوم، حل مسائل مرتبط با اورانیوم پرمغناست (Bush, 2008) که به طور کامل در قطع‌نامه‌های آژانس بین‌المللی اتمی و به غیر از موضوع «شکافت پلوتونیوم» در قطع‌نامه‌های شورای امنیت نیز ذکر شده است.

از جمله ابتکارات دولت بوش برای حل موضوع هسته‌ای کره شمالی در چارچوب دیپلماسی، شکل دادن به گفتگوهای شش‌جانبه بود. رئیس‌جمهور ایالات متحده در این باره ذکر می‌کند من می‌دانستم که ایالات متحده نمی‌تواند این مسئله را بدون شرکا در پشت میز حل کند. بنابراین این به شدت کار کردم تا چین، کره جنوبی، ژاپن و روسیه را با آمریکا همراه کنم (Bush, 2008). وی منطق گفتگوهای شش‌جانبه را اصل اقدام در مقابل اقدام می‌داند و وعده می‌دهد که ظرف مدت ۴۵ روز، کنگره را از قصد خود مبنی بر حذف نام کره شمالی از میان دولت‌های حامی تروریسم آگاه کند و «قانون تجارت با دشمن» را در قبال کره شمالی لغو نماید (Bush, 2008).

- باراک اوباما

اولویت حکومت رئیس‌جمهور اوباما نیز همچون دو رئیس‌جمهور قبلی، جلوگیری از اشاعه سلاح‌های کشتار جمعی و ابزارهای حمل این سلاح‌هاست (Obama, 2009a). لذا به محض اعلام کره شمالی در ۲۵ می ۲۰۰۹ در خصوص انجام آزمایش هسته‌ای، باراک اوباما، این آزمایش را محکوم کرد و آن را نقض حقوق بین‌الملل دانست (Obama, 2009b). این موضع در ۱۲ فوریه ۲۰۱۳ نیز در پاسخ به سومین آزمایش هسته‌ای کره در ۱۲ دسامبر ۲۰۱۲ تکرار شد (Obama, 2013).

در خصوص دوران ریاست جمهوری اوباما دو نکته حائز اهمیت است:

اول این که سخنان اوباما در رابطه با برنامه هسته‌ای کره شمالی در مقایسه با سایر رؤسای جمهور «رسمی‌تر» است. او در سخنان خود از واژگانی همچون *urge*، *vigilance*، *grave concern* و نظائر آن استفاده کرده که عیناً در قطع‌نامه‌های شورای امنیت به چشم می‌خورد. این امر را می‌توان نشانه تأثیرپذیری گفتمان اوباما از قطع‌نامه‌های ملل متحد دانست.

دوم این که مدیریت برنامه هسته‌ای کره جنوبی در دوره ریاست جمهوری اوباما عمدتاً تقنینی و با اتکا به فرمان اجرایی رئیس جمهور یا نامه به کنگره صورت پذیرفته است. به گونه‌ای که در بازه زمانی سال‌های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۵، ۲۲ مورد تقنینی مرتبط با موضوع هسته‌ای کره جنوبی به کنگره ارجاع شده است.

فدراسیون روسیه

مواضع روسیه که در سخنان رهبران این کشور هویداست در برگیرنده دو سطح تحلیل کلان اعم از بین‌المللی و منطقه‌ای است. روسیه از یک سو در نظام بین‌الملل خواهان حفظ صلح و امنیت است و از سوی دیگر در نظام تبعی منطقه‌ای، اهدافی چون تضمین امنیت در شبه جزیره کره و منطقه آسیا-اقیانوسیه، حل اختلاف بین دو کره، و تحکیم و برقراری روابط متقابل اقتصادی را پیگیری می‌کند (Putin, 2002, 2003 a, 2013 Medvedev, 2011).

در سطح نظام بین‌الملل، روسیه به شدت نگران توسعه برنامه هسته‌ای و ابزارهای پرتاب سلاح هسته‌ای در کره شمالی بود. این نگرانی روسیه پس از سومین آزمایش موشکی کره شمالی در ۵ جولای ۲۰۰۶، بلافاصله در قالب تعابیر شدیدی منعکس شد. از نظر پوتین، رئیس جمهور وقت روسیه، این آزمایش موشکی، مشت محکمی به رژیم منع توسعه بود (Putin, 2006 e, 2006 f, 2006 g). او همچنین آزمایش موشکی کره شمالی را غیرمتمدنانه می‌داند و یادآور می‌شود که همه کشورهای متمدن وقتی می‌خواهند چنین آزمایشی انجام دهند، در وقت مناسب در خصوص زمان و مکان انجام آزمایش، دیگران را مطلع می‌کنند و به کشتی‌های خارجی هشدار می‌دهند (Putin, 2006 a). این نوع تلقی از آزمایش‌های موشکی کره شمالی، توسط یکی دیگر از رؤسای جمهور روسیه یعنی مدودف نیز بروز یافت. در نگاه مدودف، آزمایش‌های هسته‌ای و استقرار موشک‌های متفاوت اعم از کوتاه‌برد و بالستیک، به معنای نادیده‌انگاری امنیت بین‌المللی و در تناقض مستقیم با قطع‌نامه‌های شورای امنیت و مجمع عمومی ملل متحد

است (Medvedev, 2009 a). به طور کلی روسیه بر این باور بود که توسعه سلاح‌های هسته‌ای برای کشور دارا و نیز دیگران، موجد امنیت نیست (Putin, 2005 a) لذا به صراحت ذکر می‌شود که ما به هیچ‌کس اجازه نمی‌دهیم که سلاح‌های هسته‌ای و ابزارهای پرتاب آن را بدست آورد (Putin, 2006 b). این موضع روسیه انطباق زیادی بر مواضع سایر اعضای شورای امنیت ملل متحد دارد. پوتین در این راستا تصریح می‌کند که موضع ما بسیار به شرکای آمریکایی ما نزدیک است (Putin, 2005 b) و کشورش آماده است تا برای معضل هسته‌ای با آمریکا همکاری کند (Putin, 2003 c). روسیه علاوه بر این که در عمل موافق صدور قطع‌نامه‌های شورای امنیت بود، در نظر هم حمایت خود را از قطع‌نامه‌های شورا اعلام می‌کرد. به عنوان نمونه، در طی مصاحبه پوتین با یک نشریه مکزیکی در خصوص دیدگاه روسیه در قبال قطع‌نامه ۱۷۱۸، اظهار می‌شود که روسیه حامی یک عکس‌العمل قوی برای جلوگیری از هرگونه تشدید تنش ضروری بود. ما به این قطع‌نامه همچون یک پیام واضح به کره شمالی می‌نگریم مبنی بر این که اقدامات آن‌ها، رژیم بین‌المللی منع گسترش را نادیده گرفته است (Putin, 2005 b).

با وجود مواضع شدید روسیه در قبال آزمایش‌های موشکی کره شمالی، تفاوتی میان لحن و نگرش روسیه و سایر قدرت‌های بزرگ در خصوص شیوه حل بحران هسته‌ای کشور اخیر وجود دارد. پوتین با اشاره به اشتباه آمریکا در خصوص وجود سلاح‌های کشتار جمعی در عراق و همچنین اعتقاد بر عدم پیشرفت در وضعیت مبارزه با تروریسم به رهبری ایالات متحده (Putin, 2006 b)، معتقد است پیچیده بودن قضیه کره شمالی ما را به استفاده از ابزارهای سیاسی و دیپلماتیک سوق می‌دهد (Putin, 2006 h, 2007 a). رئیس‌جمهور وقت روسیه بر این باور است که باید در قضیه کره صبور بود (Putin, 2007 b) و خودخواهی سیاسی یا اقتصادی یک کشور خاص را لحاظ نکرد (Putin, 2007 c). وی به

صراحت ذکر می‌کند که باید منافع کره شمالی را در نظر گرفت و به سمت توافقاتی حرکت کرد که همه طرف‌ها می‌توانند آن را بپذیرند (Putin, 2007 a). در تأیید این رویکرد، دیمیتری مدودف نیز بر استفاده از «مشوق‌های مثبت» تأکید دارد. او یادآور می‌شود که این سادگی نیست که یک قطع‌نامه تصویب کنیم و بگوییم باید از آن اطاعت کنی و در غیر این صورت تحریم‌های بین‌المللی در انتظار توست و در انتها به عملیات نظامی متوسل شویم (Medvedev, 2008 a). از نگاه مدودف، در چنین موضوع حساسی باید کره را متقاعد کرد که با ما سخن بگوید (Medvedev, 2009 b).

با اتکا به موارد فوق، حفظ آرامش و آماده کردن فضا برای توسل به گفتگوهای شش‌جانبه میان کره شمالی، ایالات متحده، چین، روسیه، کره جنوبی و ژاپن از لوازم دستیابی به یک راه حل مناسب برای بحران هسته‌ای کره شمالی است. در این راستا، پوتین از ایالات متحده برای تعویق آزمایش موشکی بالستیک خود جهت کاهش حساسیت‌های کره تشکر می‌کند (Putin, 2013). برآورد چنین رویکردی بنا به پیشنهاد روسیه در متن قطع‌نامه ۱۷۱۸ ذکر شد. بر اساس این پیشنهاد (Putin, 2006 n)، اقدامات لازم دولت‌ها در قبال کره شمالی باید همراه با تصمیم و تأیید شورای امنیت باشد (S/RES/1718). این امر، به صراحت، نشان از تأثیرپذیری گفتمان قطع‌نامه‌ها از مواضع روسیه دارد.

اما چنان‌که اشاره شد، روسیه در سطح تحلیل منطقه‌ای در پی تضمین امنیت شبه‌جزیره کره و منطقه آسیا-پسفیک، حل اختلاف بین دو کره، و تحکیم و برقراری روابط متقابل اقتصادی است. در این راستا، روسیه در صدد غیرهسته‌ای کردن تمامی شبه‌جزیره کره (Putin, 2013)، حمایت از گفتگو میان کره شمالی و کره جنوبی و تعمیق تبادلات اقتصادی بوده است. از منظر رهبران روسیه، یکی از اقداماتی که باعث عادی‌سازی وضعیت در شبه‌جزیره کره می‌شود، کمک اقتصادی به کره شمالی و درگیر کردن این کشور در همکاری منطقه‌ای است.

رئیس جمهور مدودف با اشاره به انجام تعهدات روسیه در قبال کره شمالی در موضوع نفت به ارزش ۱۰۰ میلیون دلار، این اقدام را فرصتی برای حل و فصل بحران هسته‌ای می‌داند (Medvedev, 2008 b).

جمهوری خلق چین

موضوع برنامه هسته‌ای کره شمالی در بازه زمانی ۱۹۹۳ تا ۲۰۱۵ توسط سه رئیس جمهور چین، یعنی جیانگ زمین، هو جیتائو و شی جینپینگ مورد اشاره قرار گرفته است. مواضع این سه رئیس جمهور در قبال بحران کره، بسیار به هم نزدیک بوده اما سخنان شی جینپینگ، انتقادی‌تر است.

به طور کلی، چین در تناظر با این مسئله، یک هدف را دنبال می‌کند: صلح و ثبات در شبه جزیره کره. جیانگ زمین اظهار می‌دارد که ما می‌خواهیم شبه جزیره کره، صلح و ثبات داشته باشد. (Jiang, 2002) همچنین هو جیتائو هدف چین را دستیابی به صلح و امنیت مستمر در شبه جزیره کره می‌داند (Hu, 2010 b). علاوه بر این، شی جینپینگ با لحن عتاب‌آمیز می‌گوید نباید به کسی اجازه داد که یک منطقه و حتی تمام جهان برای دستاورد خودخواهانه/یک کشور، به سمت هرج و مرج سوق دهد (Xi, 2013) و صلح و ثبات منطقه را خواستار می‌شود (Xi, 2013).

از نگاه رؤسای جمهور چین، به منظور دستیابی به صلح و ثبات در شبه جزیره کره، باید این منطقه عاری از سلاح‌های هسته‌ای باشد. جیانگ زمین پافشاری کشورش بر غیرهسته‌ای کردن شبه جزیره کره را یادآور می‌شود (Jiang, 2003) و با نگاهی آرمان‌گرایانه سخن از برداشتن گام‌های ضروری برای باز نمودن گفتگوهای خلع سلاح می‌راند (Hu, 2010 a). در نهایت، شی جینپینگ معتقد است که همه جناح‌ها باید مقید به هدف غیرهسته‌ای کردن شبه جزیره کره باشند. (Xi, 2015).

موضوع حائز اهمیت در حل بحران کره از منظر هر سه رئیس جمهور، استفاده از ابزار مسالمت‌آمیز یعنی گفتگو و مذاکره است. هو جیتائو خطاب به طرف‌های حاضر در موضوع هسته‌ای کره شمالی ذکر می‌کند که ما نیازمند توقف تنش‌ها هستیم، نه افزایش آن؛ گفتگو و نه مقابله؛ صلح و نه جنگ (Hu, 2010 c). رئیس جمهور «هو»، منافع مشترک چین، ایالات متحده و سایرین را در حل مسئله هسته‌ای در شبه جزیره کره از طریق گفتگو و مشورت می‌داند (Hu, 2009). در این رابطه شی جینپینگ با اعتقاد به این که موضوع هسته‌ای کره را نمی‌توان از طریق زور حل کرد، گفتگوهای شش‌جانبه را سازوکاری مناسب و پاسخی سریع به این مسئله می‌داند (Xi, 2013). با وجود اعتقاد به این گفتگوها، وی اعلام می‌کند که چین به منظور محدود کردن آزمایش‌های هسته‌ای کره شمالی، کاملاً با قطع‌نامه‌های شورای امنیت ملل متحد در آینده همراه است (Xi, 2013).

۲-۳-۲- گفتمان قطع‌نامه‌های شورای امنیت ملل متحد به کدام فرایندهای اجتماعی تعلق دارد و از حیث ایدئولوژیک چگونه تعیین می‌پذیرد و متقابلاً چگونه تعیین می‌کند؟

با مراجعه به متن قطع‌نامه‌های شورای امنیت، عبارت «جامعه بین‌المللی» را می‌توان مبین و معرف وجه اجتماعی گفتمان شکل‌گرفته تلقی کرد. به سخن دیگر، می‌توان ادعا نمود که قطع‌نامه‌های شورای امنیت ملل متحد در چارچوب محیطی تکوین یافته است که از آن به جامعه بین‌المللی تعبیر می‌شود. پذیرفتن چنین پیش‌فرضی مستلزم تعیین حدود و صغور جامعه بین‌المللی و متعاقب آن، بررسی میزان تعیین‌کنندگی و تعیین‌پذیری آن «بر» و «از» گفتمان قطع‌نامه‌هاست. یکی از مهم‌ترین آثار نظری راجع به مفهوم «جامعه بین‌المللی»، کتاب «جامعه آنارشیک: مطالعه‌ای از نظم در سیاست جهانی»^۱ هدلی بول می‌باشد که به نحو مناسبی از این مفهوم ابهام‌زدایی نموده است. از نگاه بول جامعه بین‌المللی

1 The Anarchical Society: A Study of Order in World Politics

«جامعه‌ای از دولت‌ها» است و این جامعه زمانی ظهور می‌یابد که گروهی از دولت‌ها از منافع و ارزش‌های مشترک خاص، آگاهی یابند و احساس کنند که به یک سلسله مقررات در روابط با یکدیگر مقید هستند و همچنین در کار کردن با نهادهای مشترک نیز سهیم باشند (Bull, 2002: 13). از دید برخی، منشور ملل متحد و سازمان ملل متحد می‌تواند آئینه‌ای برای انعکاس این منافع و ارزش‌های جامعه بین‌المللی محسوب شود. بر این اساس نیز حفظ «صلح و امنیت بین‌المللی» با تکیه بر میزان فراوانی آن در منشور ملل متحد، می‌تواند به عنوان یکی از ارزش‌های مشترک موجود در روابط میان کشورها با یکدیگر مطرح گردد. بول، حفظ صلح را به معنای نبود جنگ در روابط کشورها می‌داند (Bull, 2002: 17) که بر تفسیر شورای امنیت نیز منطبق است.

حفظ صلح و امنیت بین‌المللی، در ۱۱ قطع‌نامه از مجموع ۱۲ قطع‌نامه، مورد اشاره قرار گرفته و مسئولیت ملل متحد در قبال آن، گوشزد شده است. وابستگی شورای امنیت ملل متحد به حفظ چنین ارزشی، نشان از تأثیر این ارزش جامعه بین‌المللی بر گفتمان شورا و در نتیجه گفتمان قطع‌نامه‌های صادر شده دارد. از سوی دیگر، گفتمان قطع‌نامه‌های شورای امنیت بواسطه جایگاه این شورا در جامعه بین‌المللی، از قابلیت تعیین‌کنندگی رفتار اعضای جامعه بین‌المللی برخوردار است. تعیین‌کنندگی قطع‌نامه‌ها در این زمینه در پرتو جملاتی قابل رؤیت است که همگی با «همه کشورها موظف/اند ...» آغاز شده‌اند. در اغلب این جملات، تکالیفی بر عهده کشورها نهاده شده تا بواسطه انجام آن‌ها، در نهایت هدف «حفظ صلح و امنیت بین‌المللی» قابل حصول باشد.

نتیجه‌گیری

در این مقاله، با هدف نشان دادن جایگاه و روابط قدرت میان شورای امنیت ملل متحد و اعضای جامعه بین‌المللی، به تحلیل گفتمان انتقادی قطع‌نامه‌های مصوب این شورا ناظر به برنامه‌های هسته‌ای کره شمالی پرداختیم. تحلیل گفتمان این

قطع‌نامه‌ها حاکی از آن است که در ابتدا شورای امنیت با تکیه بر واژه‌ها و دستور زبان معرف ارزش‌های رابطه‌ای، جایگاه برتر خود را گوشزد می‌کند و سپس با توسل به واژه‌ها و دستور زبان معرف ارزش‌های تجربی و بیانی، جمهوری دموکراتیک خلق کره را عامل تهدید صلح و امنیت بین‌المللی می‌داند.

این ادعا از سوی شورای امنیت ملل متحد با اتکا به دو ظرفیت اعم از جایگاه و روابط قدرت خود از یک‌سو و رابطه تنگاتنگ حوزه موضوعی صلح و امنیت بین‌المللی با هویت سازمانی از سوی دیگر، مورد پذیرش اعضای جامعه بین‌المللی قرار می‌گیرد. پذیرش تهدیدآمیز بودن فعالیت‌های هسته‌ای کره شمالی را می‌توان به معنای موفقیت شورای امنیت در مارتن امنیتی کردن این کشور دانست. حاصل این مارتن، موجه دانستن اقدامات تحریمی و حتی قهرآمیز علیه این کشور خواهد بود.

وجاهت تصویب قطع‌نامه علیه کشورهای خاطی بواسطه جایگاه فرادستی شورای امنیت، از سوی جامعه بین‌المللی امری بدیهی و پذیرفته شده است. این تلقی، هرچند نشان از اولویت سیاست قدرت در نظام بین‌الملل دارد، باید مورد توجه تمامی اعضای جامعه بین‌المللی قرار گیرد. از جمله این اعضا جمهوری اسلامی ایران است که برنامه هسته‌ای آنرا می‌توان مبتنی بر این چارچوب به بررسی نشست. جمهوری اسلامی ایران در مقطعی، جایگاه شورای امنیت را به عنوان مولد متن نپذیرفت و قطع‌نامه‌های شورا را بی اهمیت تلقی کرد. حاصل این امر، صدور بیشتر قطع‌نامه، تحریم‌های شدیدتر، طی نمودن مسیر امنیتی شدن برنامه هسته‌ای ایران و در نهایت مدیریت تهدید توسط قدرت‌های جهانی با اتکا به گزینه‌های نظامی بود.

- Bull, H. 2002. **The Anarchical Society: A Study of Order in World Politics**, New York: Palgrave.
- Bush, G. w. 2001. **Statement on Completion of the North Korea Policy Review**, June 6, Available at: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=45819&st=north+korea&st1=> (Accessed: November 11, 2015)
- Bush, G. w. 2002a. **President Delivers State of the Union Address**, Available at: <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html>. (Accessed: November 11, 2015)
- Bush, G. w. 2002b. **Statement on the North Korean Nuclear Weapons Program**, November 15, Available at: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=73186&st=north+korea&st1=> (Accessed: November 11, 2015)
- Bush, G. w. 2006a. **Remarks on the Situation in North Korea**, October 9, Available at: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=24088&st=north+korea&st1=> (Accessed: November 11, 2015)
- Bush, G. w. 2008. **Remarks on the Situation in North Korea and an Exchange with Reporters**, June 26, Available at: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=77575&st=north+korea&st1=> (Accessed: November 11, 2015)
- Clinton, W. J. 1994 a. **Remarks on North Korea and an Exchange with Reporters**, June 15. Available at: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=50340> (Accessed: October 14, 2015)
- Clinton, W. J. 1994 b. **Remarks and an Exchange with Reporters on North Korea**, June 16. Available at: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=50346> (Accessed: October 14, 2015)
- Clinton, W. J. 1994 c. **Remarks and an Exchange with Reporters on North Korea**, June 22. Available at: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=50374> (Accessed: October 14, 2015)
- Clinton, W. J. 1994 d. **Exchange With Reporters on North Korea in Naples, Italy**, July 9. Available at: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=50467> (Accessed: October 14, 2015)
- Clinton, W. J. 1994 e. **Remarks on the Nuclear Agreement with North Korea**, October 18. Available at:

- <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=49319> (Accessed: October 14, 2015)
- Clinton, W. J. 1995. **Statement on the Nuclear Agreement with North Korea**, June 13. Available at: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=51487> (Accessed: December 18, 2015)
- Fairclough, N. 1996. **Language and Power**, New York: Longman Inc.
- Hu, J. 2009. **Korea, Iran nuclear issues should be solved by talks**, November 17, Available at: http://www.chinadaily.com.cn/china/obamavisitchina/2009-11/17/content_8987794.htm (Accessed: December 8, 2015)
- Hu, J. 2010 a. **ROK welcomes outcome of China-US summit**, January 20, Available at: http://www.chinadaily.com.cn/china/2011huvisistsus/2011-01/20/content_11890544.htm (Accessed: December 8, 2015)
- Hu, J. 2010 b. **Hu calls for calm amid Korean tension**, December 6, Available at: http://www.chinadaily.com.cn/china/2010-12/06/content_11659995.htm (Accessed: December 8, 2015)
- Hu, J. 2010 c. **Hu, Obama hold talks on tensions**, December 7, Available at: http://www.chinadaily.com.cn/china/2010-12/07/content_11660877.htm (Accessed: December 8, 2015)
- IAEA INFCIRC/403
- Jiang, Z. 2002. **Full text of Jiang and Bush's press conference**, February 21, Available at: http://www.chinadaily.com.cn/cndy/2009-09/19/content_8711000.htm (Accessed: December 8, 2015)
- Jiang, Z. 2003. **Jiang: China stands for peaceful settlement of DPRK nuclear issue**, February 13, Available at: http://www.chinadaily.com.cn/en/home/2003-02/13/content_154488.htm (Accessed: December 8, 2015)
- Jørgensen, M. and Phillips, L. 2002. **Discourse Analysis as Theory and Method**, London: SAGE Publications Ltd.
- Medvedev, D. 2008a. **Interview with journalists from the G8 countries**, July Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/48259> (Accessed: May 9, 2015)
- Medvedev, D. 2008b. **Interview with Japanese Media**, July 3, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/48260> (Accessed: May 9, 2015)
- Medvedev, D. 2009a. **Interview to CNBC TV channel**, June 3, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/48419> (Accessed: May 9, 2015)
- Medvedev, D. 2009b. **Interview to RAI and Corriere della Sera**, July 5, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/4719> (Accessed: May 9, 2015)

- Medvedev, D. 2010a. **Interview to the Wall Street Journal**, June 18, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/8082> (Accessed: May 9, 2015)
- Medvedev, D. 2010b. **Interview to South Korean media**, November 9, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/9467> (Accessed: May 9, 2015)
- Medvedev, D. 2011. **Interview by Dmitry Medvedev to China Central Television (CCTV)**, April 12, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/10911> (Accessed: May 9, 2015)
- Obama, B. 2009a. **Statement on the Situation in North Korea**, May 25, Available at: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=86201&st=north+korea&st1=> (Accessed: November 19, 2015)
- Obama, B. 2009b. **Remarks on the Situation in North Korea**, May 25, Available at: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=86202&st=north+korea&st1=> (Accessed: November 19, 2015)
- Obama, B. 2013. **Statement on the Situation in North Korea**, February 12, Available at: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=103220&st=north+korea&st1=> (Accessed: November 19, 2015)
- Putin, V. 2002. **President Vladimir Putin met with Kim Jong-Il, Chairman of the National Defence Commission of North Korea, during his tour of the Russian Far East**, August 23, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/27326>, (Accessed: June 14, 2015)
- Putin, V. 2003a. **President Vladimir Putin sent a congratulatory message to President Roh Moo-hyun of the Republic of Korea on his inauguration**, February 25, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/28229> (Accessed: May 9, 2015)
- Putin, V. 2003b. **The Russian president sent North Korean leader Kim Jong-il a message of greetings on the occasion of the 55th anniversary of the Korean People's Democratic Republic**, September 12, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/29342> (Accessed: May 9, 2015)
- Putin, V. 2003c. **Issues of non-proliferation of nuclear weapons, including in connection with the problems of Iran and North Korea, were discussed in detail during talks between Russian President Vladimir Putin and U.S. President George W.Bush**, September 27, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/29444> (Accessed: May 9, 2015)
- Putin, V. 2004. **A Russia-South Korea summit took place in the Kremlin**, September 21, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/31772> (Accessed: May 9, 2015)
- Putin, V. 2005a. **Press Conference on the Results of Russian-American Talks**, February 24, Available at:

<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/22840> (Accessed: May 9, 2015)

Putin, V. 2005b. **Joint Press-Conference with the President of the United States**, George W. Bush, September 16, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/23177> (Accessed: May 9, 2015)

Putin, V. 2006a. **Transcript of the Interactive Webcast with the President of Russia**, July 6, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/23691> (Accessed: May 9, 2015)

Putin, V. 2006b. **Interview with CTV Television Channel (Canada)**, July 12, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/23702> (Accessed: May 9, 2015)

Putin, V. 2006c. **Interview with NBC Television Channel (USA)**, July 12, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/23699> (Accessed: May 9, 2015)

Putin, V. 2006d. **Press Conference Following the G8 Summit**, July 17, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/23717> (Accessed: May 9, 2015)

Putin, V. 2006e. **Russia absolutely condemns the nuclear test carried out by North Korea**, October 9, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/36410> (Accessed: May 9, 2015)

Putin, V. 2006f. **Extracts from Transcript of Meeting with the Government Cabinet**, October 9, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/23832> (Accessed: May 9, 2015)

Putin, V. 2006g. **President Vladimir Putin had a telephone conversation with U.S. President George W. Bush**, October 9, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/36411> (Accessed: May 9, 2015)

Putin, V. 2006h. **Interview with the German Newspaper Sueddeutsche Zeitung**, October 10, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/23834> (Accessed: May 9, 2015)

Putin, V. 2006i. **Joint Press Conference with Federal Chancellor of Germany Angela Merkel**, October 10, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/23835> (Accessed: May 9, 2015)

Putin, V. 2006j. **President Vladimir Putin had a telephone conversation with President of the Republic of Korea Roh Moo Hyun**, October 16, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/36447> (Accessed: May 9, 2015)

Putin, V. 2006k. **Transcript of the Hot Line with President of Russia Vladimir Putin**, October 25, Available at:

<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/23864> (Accessed: May 9, 2015)

Putin, V. 2006l. **President Vladimir Putin met with Foreign Minister of the Republic of Korea and UN Secretary General-elect Ban Ki-moon**, November 1, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/36549> (Accessed: May 9, 2015)

Putin, V. 2006m. **Beginning of Meeting with Foreign Minister of the Republic of Korea Ban Ki-moon**, November 1, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/23874> (Accessed: May 9, 2015)

Putin, V. 2006n. **Written Interview for Mexican Publisher Mario Vazquez Rana**, December 7, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/23946> (Accessed: May 9, 2015)

Putin, V. 2007a. **Interview with Newspaper Journalists from G8 Member Countries**, June 4, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/24313> (Accessed: May 9, 2015)

Putin, V. 2007b. **Joint Press Conference with the Federal Chancellor of Germany, Angela Merkel, on the Results of the Ninth Round of High Level Russian-German Intergovernmental Consultations**, October 15, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/24595> (Accessed: May 9, 2015)

Putin, V. 2007c. **Interview with Time Magazine**, December 19, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/24735> (Accessed: May 9, 2015)

Putin, V. 2013. **Press statement and answers to journalists' questions following a working visit to Germany**, April 8, Available at: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/17846> (Accessed: May 9, 2015)

S/2014/147

S/2015/131

S/25405

S/25515

S/25562

S/PRST/2006/41

S/PRST/2008/43

S/PRST/2009/7

S/PRST/2012/13

S/RES/1695

S/RES/1718

S/RES/1874

S/RES/1887

S/RES/1928
S/RES/1985
S/RES/2050
S/RES/2087
S/RES/2094
S/RES/2141
S/RES/2207
S/RES/825

Xi, j. 2013. **Xi Jinping Opposes North Korea's Nuclear Program, Resolutely Opposes Further Nuclear**, October 8, Available at: http://english.khan.co.kr/khan_art_view.html?artid=201310081710397&code=710100 (Accessed: December 8, 2015)

۱۴۵

سیاست جهانی

فصلنامه علمی پژوهشی سیاست جهانی، دوره پنجم، شماره دوم، تابستان ۱۳۹۵

